

वडागत उत्पादन पकेट विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७९

मन्थली नगरपालिकाको नगर कार्यपालिकाबाट मिति २०७९ पुस २४ गते स्वीकृत भएको **वडागत उत्पादन पकेट विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७९** स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (३) बमोजिम सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

प्रस्तावना: मन्थली नगरपालिकाका प्रत्येक वडाको भौगोलिक अवस्था र हावापानी अनुरूप उत्पादन गर्न सकिने कृषिजन्य बालीहरूको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाई कृषकहरूको आम्दानी वृद्धि गरी नगरलाई आत्मनिर्भर बनाउँदै निर्यात प्रवर्द्धन गर्न प्रत्येक वडामा उत्पादन पकेट विकास कार्यक्रम लागू गरी प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ बमोजिम मन्थली नगरकार्यपालिकाबाट **“वडागत उत्पादन पकेट विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७९”** स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. सङ्क्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यो कार्यविधिको नाम **“वडागत उत्पादन पकेट विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७०”** रहेको छ ।
(२) यो कार्यविधि मन्थली नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएको मिति देखि लागू हुनेछ ।
२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यो कार्यविधिमा :
(क) **“प्रमुख”** भन्नाले मन्थली नगर पालिकाको प्रमुखलाई सम्झनु पर्दछ ।
(ख) **“उप-प्रमुख”** भन्नाले मन्थली नगरपालिकाको उप-प्रमुख सम्झनु पर्छ ।
(ग) **“अनुगमन समिति”** भन्नाले स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८ बमोजिम गठित नगरस्तरीय अनुगमन संयन्त्रलाई सम्झनु

मन्थली नगरपालिका

पर्दछ ।

- (घ) **“ऐन”** भन्नाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ सम्मन्तु पर्दछ ।
- (ङ) **“कार्यविधि”** भन्नाले **“वडागत उत्पादन पकेट विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७८”** लाई सम्मन्तु पर्दछ ।
- (च) **“नगरपालिका”** भन्नाले मन्थली नगरपालिकालाई बुझाउँछ ।
- (छ) **“वडा”** भन्नाले मन्थली नगरपालिकाका वडाहरूलाई सम्मन्तु पर्छ ।
- (ज) **“वडा समिति”** भन्नाले नेपालको संविधानको धारा २२२ को उपधारा (४) बमोजिमको वडा समिति सम्मन्तु पर्दछ ।
- (झ) **“कृषक”** भन्नाले कृषिलाई मुख्य पेसाको रूपमा अँगालेर बसेको व्यक्ति, परिवार वा औपचारिक रूपमा दर्ता भएका कृषि फर्म, कृषि समूह, कृषि सहकारीमा आवद्ध भएका व्यक्तिलाई सम्मन्तु पर्दछ ।

३. **कार्यक्रमको उद्देश्यहरू :** (१) नगरपालिकाको कृषि कार्यलाई व्यवसायीकरण गर्ने ।

- (२) प्रत्येक वडालाई पहिचान सहितको उत्पादन क्षेत्र बनाउने ।
- (३) चक्काबन्दीमा खेती गर्ने ।

परिच्छेद - २

पकेट कार्यक्रम छनोट र सञ्चालन विधि :

४. **पकेट क्षेत्र र बालीको छनोट :** (१) प्रत्येक वडामा स्थापना गरिने पकेट कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सम्बन्धित वडा कार्यालयले कृषि प्राविधिक सहितको सल्लाहमा बढीमा ३ वटा बाली र स्थल (टोल/बस्ती) को प्राथमिकीकरण गर्न सक्नेछ । वडाबाट प्राप्त बाली प्राथमिकीकरण सहितको सिफारिस एवम् प्राविधिक उपयुक्तताको आधारमा कार्यपालिकाले पकेट बाली र क्षेत्रको छनोट गर्नेछ ।

५. **छनोटका आधार:** (१) नगर कार्यपालिकाले पकेट बाली र स्थलको

छनोट देहायको आधारमा गर्नेछ। (क) सडक, बिजुली लगायत आधारभूत पूर्वाधारको सुविधा भएको।

(ख) सिँचाईको सुविधा वा स्रोत रहेके।

(घ) जग्गाको क्षेत्रफल न्यूनतम ५० रोपनी र चक्काबन्दी मिलेको हुनु पर्नेछ।

(ङ) भूगोल, हावापानी र माटो सुहाउँदो।

(च) बजारीकरणको लागि सहज क्षेत्र।

६. सहभागी कृषकको छनोट: (१) पकेट कार्यक्रम सञ्चालनको लागि नगरपालिकाले बढीमा १५ दिनको सूचना प्रकाशित गरी कृषकहरूबाट अनुसूची १, २, ३, ४ र ५ बमोजिम प्रस्तावपत्र आह्वान गर्नेछ।

(२) कृषकले पेस गरेका वडागत पकेट कार्यक्रमका प्रस्तावहरू नगरपालिकाले सम्बन्धित वडा कार्यालयमा पेस गर्नेगरी व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ।

(३) प्रस्तावपत्रको मूल्याङ्कन अनुसूची ६ मा उल्लेखित मापदण्ड अनुरूप गरिने छ। तोकिएको मापदण्ड अनुरूप प्राप्त प्रस्तावको प्राविधिक मूल्याङ्कन गरी प्राथमिकीकरण सहित सिफारिस गर्न नगरपालिकाले वडा समितिलाई जिम्मेवारी तोकन सक्नेछ।

(४) वडा समितिबाट प्राविधिक मूल्याङ्कन सहित सिफारिस भएका प्रस्तावपत्रहरू आवश्यक छानविन गरी कृषि क्षेत्रको नगरस्तरीय निर्देशन समितिबाट छनोट गरिने छ।

७. कार्यक्रम स्वीकृति र कार्यान्वयन प्रक्रिया: (१) मन्थली नगरपालिकाको कृषि विकास उपशाखाले प्रत्येक आर्थिक वर्षको लागि कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्ताव गर्नेछ।

(२) स्वीकृत बजेट अनुसार आवश्यकताको आधारमा एक वर्षीय र बहुवर्षीय कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिने छ।

(३) पकेट क्षेत्रमा रहेका सम्पूर्ण कृषकहरूको सहभागिता हुने गरी कार्यविधिको दफा १२ बमोजिम कार्यक्रम कार्यान्वयन

समिति गठन गरिने छ ।

- (४) कार्यक्रम कार्यान्वयन समितिबाट प्राप्त प्रस्तावको आधारमा सम्पूर्ण क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न नगरपालिकाको कार्यालयले स्वीकृति दिनेछ ।

८. सञ्चालन गर्न सकिने क्रियाकलापहरू: (१) कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि देहायका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ -

- क. उत्पादन सामग्री: बीउ, बेर्ना, विषादी, प्राङ्गारिक एवम् जैविक मल, नर्सरी सामग्री आदि खरिद ।
- ख. कृषि यन्त्र तथा उपकरणहरू खरिद ।
- ग. साना सिँचाई तथा वैकल्पिक सिँचाई निर्माण र मर्मत सम्भार ।
- घ. प्रयोगशाला सेवाहरू ।
- ङ. उत्पादनको लागि प्रयोग हुने संरचना निर्माण ।
- च. उत्पादनोपरान्त गतिविधि तथा बजार व्यवस्थापन ।

परिच्छेद - ३

अनुदान प्रक्रिया

९. साभेदारी गर्नुपर्ने : (१) पकेटक्षेत्रको कार्यक्रम सम्बन्धित कृषकहरूको लागत साभेदारीमा सञ्चालन गरिने छ ।

- (२) बडा कार्यालय वा अन्य साभेदार निकायले साभेदारी कार्यक्रमको लागि थप रकम व्यवस्था गर्न सक्नेछन् ।
- (३) कृषकहरूले तोकिए बमोजिम आफ्नो हिस्साको साभेदारी रकमको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

१०. अनुदानको सीमा, रकम निकास र समय : (१) अनुदानको सीमा तपसिल बमोजिम रहने छ ।

- क) उत्पादन सामग्री : (बीउ, बेर्ना, विषादी, प्राङ्गारिक एवम् जैविक मल, नर्सरी सामग्री आदि) खरिद गर्न बढीमा ५० प्रतिशत ।
- ख) कृषि यन्त्र तथा उपकरणहरू खरिद गर्न बढीमा ५० प्रतिशत ।
- ग) साना सिँचाई तथा वैकल्पिक सिँचाई निर्माण र मर्मतसम्भार गर्न बढीमा ८० प्रतिशत ।
- घ) प्रयोगशाला सेवाहरूको लागि बढीमा १००

प्रतिशत ।

- ड) उत्पादनको लागि प्रयोग हुने संरचना निर्माण गर्न बढीमा ५० प्रतिशत ।
 - च) उत्पादनोपरान्त गतिविधि तथा बजार व्यवस्थापन बढीमा ७५ प्रतिशत ।
 - छ) तालिम, गोपूँठी लगायतका क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालनको लागि बढीमा १०० प्रतिशत ।
- (२) सम्झौता अनुसार कार्य सम्पन्न भएपश्चात् बील, भरपाई, प्राविधिक प्रतिवेदन एवम् अनुगमन प्रतिवेदनको आधारमा नगरपालिकाको कार्यालयबाट कार्यक्रम कार्यान्वयन समितिलाई अनुदान रकम भुक्तानी गरिने छ ।
- (३) यस कार्यक्रम उपलब्ध भएपछि सम्बन्धित लक्षित वर्गले ५ वर्षसम्म पकेट क्षेत्रमा अन्य वाली लगाउन पाउने छैनन् ।

परिच्छेद -४

समन्वय, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रगति प्रतिवेदन

११. **समन्वय, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार संघ, प्रदेश एवम् अन्य सरोकारवाला निकायसँग समन्वय र साभेदारी कायम गर्नेछ ।
- (२) सञ्चालित क्रियाकलाप तथा नतिजाको अनुगमन सम्बन्धित वडा समिति वा नगरस्तरीय अनुगमन समितिले गर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिमको समितिले स्थानीय तह तथा अन्य संघसंस्थाबाट प्रदान गरिएका सेवा सुविधाको सदुपयोग भएनभएको अनुगमन गर्ने र सदुपयोग नभएको पाइएमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गर्न नगरपालिकालाई सिफारिस गर्नेछ ।
- (४) प्रगति तथा उपलब्धिस्तरको आवधिक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन आवश्यकता अनुसार नगरस्तरीय निर्देशन समितिले गर्नेछ ।

परिच्छेद - ५

विविध

१२. **कार्यक्रम कार्यान्वय समिति दर्ता:** पकेट विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित पकेट क्षेत्रमा एउटा मात्र कृषक समूह वा सहकारी भएमा सोही मार्फत् र एक भन्दा बढी समूह/सहकारी भएमा वा पकेट क्षेत्रका सबै कृषकहरू उक्त समूह/सहकारीमा नसमेटीएका भएमा वा कृषक समूह/सहकारी नै नभएमा सहभागी कृषकहरू मध्येबाट ५ देखि ९ सदस्य सम्मिलित पकेट कार्यान्वयन समिति गठन गरी नगरपालिकामा अनिवार्य रूपमा दर्ता/नवीकरण गर्नु पर्दछ । उक्त समितिमा अध्यक्ष, सचिव वा कोषाध्यक्ष पदमध्ये कम्तिमा १ जना सहित ३३ प्रतिशत महिला हुनु पर्नेछ । तर कुनै निजी फर्मले मात्र सञ्चालन गर्नेगरी पकेटक्षेत्र छनोट भएमा यस्तो समिति आवश्यक पर्ने छैन ।
१३. **बाली बीमा :** पकेट क्षेत्रमा उत्पादन गरिने बालीको बीमा गर्नु पर्नेछ ।
१४. **प्रचलित कानुन बमोजिम:** यस कार्यविधिमा उल्लेख भएको विषयको हकमा यसै कार्यविधि बमोजिम र अन्य कुराहरूको हकमा प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ ।
१५. **गुनासो सम्बन्धी व्यवस्था:** यस कार्यविधि बमोजिम सेवा सुविधा सम्बन्धमा सम्बन्धित सेवाग्राहीले मन्थली नगरपालिकामा लिखित वा मौखिक गुनासो गर्न सक्नेछ ।
१६. **कारबाही:** अनुदान सहयोग रकमको हिनामिना भएको प्रमाणित भएमा प्रचलित कानुन बमोजिम कारबाही हुनेछ ।
१७. **संशोधन तथा खारेज:** (१) यो कार्यविधि मन्थली नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार संशोधन तथा खारेज गर्न सक्नेछ ।
(२) यस कार्यविधिको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा प्रविधिक वा प्रक्रियागत विषयमा कुनै बाधा अड्काउ उत्पन्न भएमा मन्थली नगरपालिकाले आवश्यक निर्णय गरी बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ ।

श्रीमान् प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू,
मन्थली नगरपालिकाको कार्यालय, रामेछाप ।

विषय: पकेट विकास कार्यक्रममा सहभागी हुन पाउँ ।

महोदय,

प्रस्तुत विषयमा मन्थली नगरपालिकाबाट मिति
..... गते पकेट विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सम्बन्धी प्रकाशित सूचना
बमोजिमको कमाण्ड क्षेत्रमा म/हामीले रोपनी क्षेत्रफल
मा..... बालीहरू लगाइरहेको/लगाउने
इच्छा भएकोले उक्त पकेट कार्यक्रममा म/हामीलाई समावेश गराइदिनुहुन
अनुरोध गर्दछु ।

निवेदक

नाम, थर :

वडा नं

टोल/बस्तीको नाम:

सम्पर्क नं

सङ्लग्न कागजातहरू :

१. नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
२. जग्गाधनी पूर्जाको प्रतिलिपि (जग्गा भाडामा लिएको भए सोको सम्झौता समेत) ।
३. सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र ।
४. अनुसूची २, ३, ४ र ५ बमोजिम विवरण ।
५. कुनै कृषक समूह/सहकारी/फर्म/कम्पनी आदिमा आबद्ध भए सो सम्बन्धी कागजातहरू ।

अनुसूची - २

संस्थागत विवरण (कृषि फर्म/कम्पनी/कृषक समूह/सहकारीको लागि मात्र)

१. कृषि फर्म/कृषक समूह/कृषि सहकारी/समितिको नाम:
२. ठेगाना ...
३. गठन भएको मिति ...
४. संस्था कसरी गठन भएको हो ?
५. संस्था गठन हुनुको मुख्य उद्देश्य
६. मासिक बचत छ वा छैन ? छ भने
क) बैंकको नाम
ख) खाता नं.
७. रोजगारी सिर्जना: क) दैनिक/मौसमी ज्यालादारी: जना।
ख) स्थायी रोजगारी: जना ।
८. संस्था कार्यान्वयनको प्रमाण
क. निर्णय () ख. नगदी खाता () ग. बैंक खाताको विवरण () घ. दर्ता प्रमाण पत्र ()
९. अचल सम्पत्तिको स्वामित्वको प्रमाण पत्र () च. अन्य भए खुलाउनुहोस्
१०. जम्मा शेयर सदस्य संख्या:
११. संस्थाको सदस्यको विवरण :

क्र.सं.	सदस्यको नाम	वडा नं.	किता नं.	खेती यो ग्य जमिन (रो.)	खेती गरेको जमिन (रो.)	सम्पर्क नं.

अनुसूची - ३

घरमूलीको नाम थर	दस्तखत	खानेपानी *	सडक सुविधा *	चर्पीको प्रकार *	
बालीको नाम	क्षेत्रफल (रो.)	जात	उत्पादन (किलो)	विक्री	कै.
मकै					
धान					
कोदो					
गाहूँ					
फापर					
दलहन वाली					
तेलहन वाली					
सुन्तला					
जुनार					
किवी					
अन्य फलफूल...					
तरकारी					
मौरी					

अन्य (च्याउ.....)									
वालीको नाम	रोग	किरा	समाधान गर्न गरेको प्रयास						क्षति %
वालीको नाम	बीउ/बेना प्रयोग	जात	स्तर					बीउको स्रोतकेन्द्र	
मकै							स्थानीय/उन्नत/वर्णसंकर		
धान							स्थानीय/उन्नत/वर्णसंकर		
गाहुँ							स्थानीय/उन्नत		
फलफूल ...							विजु/कलमी/जालीघर		
खेतीयोग्य जमिन विवरण	रोपनी	स्वामित्व	सिँचाई सुविधा *						
खेती गर्नु भएको क्षेत्रफल									
खेती नगरिएको क्षेत्रफल									
थप खेती गर्न सकिने क्षेत्रफल									
तपाईंको आफ्नो उत्पादनले कति महिना खान पुग्छ ?									
कुल परिवार (म.....पु.....)	१८ देखि ५० वर्ष उमेरका बसोबास गर्ने परिवार संख्या (म.....पु.....)								

तपाईंको ५ देखि १२ वर्ष उमेरका बालबालिका विद्यालय गएका छन् ? (छन्/छैनन्)
तपाईंको परिवारको मुख्य आय आर्जनको स्रोत के हो ?
तपाईंले गरिरहनु भएको कृषि व्यवसाय कस्तो खालको हो ? निर्वाहमुखी/व्यवसायिक)
पुनश्च : खानेपानी : धारा/कुवा/नभएको । सडक सुविधा : घरदेखि नजिकको दूरी (मिटर) । चर्पी : कच्ची/पक्की/नभएको । सिँचाई सुविधा : कुलो/पोखरी/थोपा र महिना ।

कालुन सङ्ग्रह
अनुसूची - ४
प्रस्तावको ढाँचा

१. प्रस्तावित कार्यक्रमको नाम:.....
२. कार्यक्रम स्थल:.....
३. प्रस्तावित जग्गाको क्षेत्रफल:.....
४. लाभान्वित किसान परिवार:.....
५. मुख्य सडकबाट प्रस्तावित कार्यक्रम सञ्चालन हुने जग्गाको दूरी कि. मि
६. प्रस्तावित क्षेत्रमा बिजुली बत्ती विस्तार भए/नभएको।
७. (क) उत्पादित वस्तु विक्री गर्ने स्थानीय र अन्य बजारको नाम
- (ख) नजिकको बजारसम्मको दूरी कि.मि./कोस/समया
८. (क) सिँचाई सुविधा भए/नभएको भए महिना।
- (ख) सिँचाईको स्रोत रहे/नरहेको ?
९. (क) जग्गाको चक्काबन्दी मिले/नमिलेको ?
- (ख) जग्गाको बनोट (समतल/भिरालो), मोहोडा.....
- (ग) उपयुक्त हावापानी भए/नभएको ?
- (घ) उपयुक्त माटो भए/नभएको ?
१०. (क) सम्बन्धित विषयमा तालिम लिएको/नलिएको ?
- (ख) सम्बन्धित बालीको खेती गरेको अनुभव (१ वर्ष/२ वर्ष/३ वर्ष वा माथि)
- (ग) खेती गर्न प्रयोग गरिएका प्रविधिहरू
- (घ) सम्बन्धित खेती गर्न उपलब्ध/प्रयोग भएको जनशक्ति जना ?
११. प्रस्तावित बालीको लागि सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम/क्रियाकलाहरूको विवरण:

क्र.सं.	कार्यक्रमको कूल लागत	नगरपालिका	वडा	अन्य निकाय	कृषक

१२. कार्यक्रमको लागत रु: (कृषकको लागत साभेदारी कम्तिमा ५० प्रतिशत हुनु पर्ने ।)
१३. वार्षिक उत्पादन लक्ष्य किलो ?

१४. उत्पादनका जोखिम र समाधानका उपाय:

(क).....

(ख)

(ग)

प्रस्ताव पेस गर्नेको

नामथर.....,

दस्तखत र सम्पर्क नं.....

कानुन सङ्ग्रह

अनुसूची - ५

प्रतिबद्धता-पत्र

मन्थली नगरपालिकाको कार्यालयबाट मिति
गते प्रकाशित सूचना अनुसारको पकेट विकास कार्यक्रमको लागि सहभागी
हुन आवश्यक कागजात र विवरण पेस गरेको छु/छौं। उक्त कार्यक्रममा
छनोट भएको खण्डमा कार्य योजना र कार्यविधिमा उल्लेख भए बमोजिम
कार्य गर्नेछु/छौं। अन्यथा प्रचलित कानुन बमोजिम सहूला/बुभाऊँला ।
इति सम्वत् २०...../...../.....

नाम, थर:

ठेगाना:

दस्तखत:

संस्थागत भए संस्थाको नाम:

संस्थाको छाप

दायाँ	बायाँ

अनुसूची - ६
छनोटका मापदण्ड

१. सडक सुविधा भएको - ५ अङ्क
२. बिजुलीको सुविधा - ५ अङ्क
३. बजारको सम्भाव्यता/पहुँच - ५ अङ्क
४. सिँचाई सुविधा वा स्रोत भएको - ५ अङ्क
५. भुगोल, उपयुक्त हावापानी र माटो भएको - ५ अङ्क
६. कार्यक्रमको सिर्जनशिलता/नवीनता - ५ अङ्क
७. मेशीनरी औजार मैत्री रहेको - ५ अङ्क
८. ज्ञान, सीप, अनुभव, प्रविधि - ५ अङ्क
९. **50** प्रतिशतभन्दा बढी लागत साभेदारी प्रतिवद्धता - ५ अङ्क
१०. स्थायी रोजगारी ३० जना भन्दा बढी - ५ अङ्क